

Considerații cu caracter general asupra evoluției sistemului de pensii private din România în anul 2009

În contextul economic al anului 2009, caracterizat prin scăderea efectivului de salariați (-9% noiembrie 2009/ noiembrie 2008), creșterea numărului de șomeri înregistrați (81% noiembrie 2009/noiembrie 2008), scăderea câștigului salarial mediu brut (-7,8% noiembrie 2009/decembrie 2008) precum și prin scăderea produsului intern brut estimat pentru perioada ianuarie – octombrie 2009 (-7,4 % în termeni reali, comparativ cu aceeași perioadă din 2008)*, piața pensiilor private aflată în etapa de acumulare a înregistrat o evoluție pozitivă.

Astfel, principalii indicatori din sistemul pensiilor private, respectiv numărul de participanți și activele nete ale fondurilor de pensii, s-au menținut pe un trend ascendent, înregistrând creșteri lunare continue pe parcursul anului 2009, diferențiindu-se însă în partea a doua a anului, când acestea au fost semnificativ mai mici față de prima parte a anului.

Conform datelor raportate la CSSPP, la sfârșitul anului 2009, numărul de participanți la fondurile de pensii private este de 4,75 milioane persoane, în creștere cu 13% față de decembrie 2008; valoarea activelor nete ale fondurilor de pensii private este de 2.588,43 milioane lei (612,18 milioane euro[†]), înregistrându-se o creștere de 3 ori față de începutul anului 2009.

La fondurile de pensii administrate privat, respectiv în pilonul doi, la sfârșitul anului 2009, numărul de participanți este de 4.565.116 participanți, în creștere cu 13% față de decembrie 2008 și cu 43% față de prima lună de colectare, respectiv mai 2008; valoarea activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat este de 2.384.39 milioane lei (564 milioane euro²), înregistrându-se o creștere de 3 ori față de începutul anului 2009 .

La fondurile de pensii facultative, respectiv pilonul trei, la sfârșitul anului 2009, numărul participanților este de 187.172 persoane, cu 24% mai mult față de decembrie 2008; valoarea activelor nete este de 204,04 milioane lei (48 milioane euro²), în creștere de 2,4 ori față de începutul anului 2009.

*Date (PIB) furnizate de către Institutul Național de Statistică - Buletin lunar nr.10/2009 și nr. 11/2009 și Comisia Națională de Prognoză – PROGNOZA DE TOAMNĂ - 2009.

[†] Curs de schimb BNR: 31.12.2009 - 4,2282.

Sistemul de pensii private din România se află în primii ani de funcționare - pilonul doi funcționează din luna mai 2008 iar pilonul trei din luna mai 2007[‡], iar activele aflate în administrare au avut un nivel relativ scăzut, reprezentând în 2009 doar 0,493% din Produsul Intern Brut[§], dar în creștere față de 2008 (Tabel 1).

Tabel 1. Active nete ale fondurilor de pensii

Active nete ale fondurilor de pensii % din PIB ¹ , din care:	2008	2009
- administrate privat	0,165	0,454
- facultative	0,017	0,039
Total	0,182	0,493

Evoluția pieței pensiilor private în anul 2009 a fost marcată de fuziunea a patru fonduri de pensii administrate privat din cele 14 existente la începutul anului, astfel încât la finele anului operau 12 fonduri în pilonul doi; în pilonul trei însă și-au început activitatea patru noi fonduri de pensii facultative. Astfel, la sfârșitul lunii decembrie 2009 pe piața pensiilor private sunt active 25 fonduri de pensii private, din care 12 fonduri de pensii administrate privat și 13 fonduri de pensii facultative (Tabel 2).

Tabel 2. Numărul fondurilor de pensii 2009/2008

Fonduri de pensii	2008	2009
- administrate privat	14	12
- facultative	9	13
Total	23	25
Administratori fonduri de pensii		
- administrate privat	14	12
- facultative	7	10
Total	21	22

Diversificarea activelor fondurilor de pensii private în anul 2009 s-a realizat în mod prudent, activele acestora fiind investite cu preponderență în instrumente cu venit fix, titlurile de stat deținând ponderea cea mai mare (65,03% din total active fonduri de pensii private), efectele crizei financiare în acest domeniu fiind astfel reduse.

[‡] Sistemul de pensii private este în etapa de acumulare care se va desfășura pe o perioadă relativ lungă, până la intrarea în plată a primelor pensii.

În cazul fondurilor de pensii administrate privat, la finele anului 2009, structura portofoliilor a fost următoarea:

- titluri de stat: 64,70% din total active,
- obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 3,82%, din total active,
- obligațiuni municipale: 1,28% din total active,
- obligațiuni corporative: 13,23% din total active,
- depozite bancare: 4,90% din total active,
- acțiuni: 9,34% din total active,
- titluri de participare: 0,91% din total active,
- instrumentele de acoperire a riscului au reprezentat -0,02% din total active,
- sume în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active și/sau disponibilități în cont curent: 1,81%.

În cazul fondurilor de pensii facultative, structura portofoliilor fondurilor de pensii a fost următoarea:

- titluri de stat: 68,91% din total active,
- obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 1,5% din active
- obligațiuni municipale: 3,43% din total active,
- obligațiuni corporative: 6,89% din total active,
- depozite bancare: 6,09% din total active,
- acțiuni: 12,61% din total active,
- titluri de participare OPCVM: 0,54% din total active,
- sume în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active și/sau disponibilități în cont curent: 0,04%.

Având în vedere rolul și atribuțiile sale de reglementare, supraveghere și control al activității sistemului de pensii private din România, în această perioadă de turbulențe pe piețele financiare, pentru protejarea activelor participanților la fondurile de pensii, Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private a luat măsuri în domeniul reglementării, respectiv au fost elaborate, aprobate și, ulterior, publicate în Monitorul Oficial acte normative privind:

- prelungirea, cu un an, începând cu data de 3 noiembrie 2009, a termenului de derogare pentru limita maximă aplicabilă investițiilor fondurilor de pensii private în titluri de stat (Norma nr. 16/2009 privind modificarea și completarea Normei nr. 22/2008 pentru modificarea temporară a limitei maxime aplicabile investițiilor fondurilor de pensii administrate privat în titluri de stat); prelungirea termenului de derogare reprezintă o măsură prudentă, care oferă administratorilor de fonduri de pensii posibilitatea protejării activelor participanților, în contextul economic actual. O normă similară este aplicabilă și în sistemul de pensii facultative (Normă nr. 17/2009 privind modificarea și completarea Normei nr. 23/2008 pentru modificarea temporară a limitei maxime aplicabile investițiilor fondurilor de pensii facultative în titluri de stat).
- reglementări privind cunoașterea clientelei în scopul prevenirii spălării banilor și a finanțării actelor de terorism în sistemul de pensii private (Norma nr.9/2009 privind cunoașterea clientelei în scopul prevenirii spălării banilor și a finanțării actelor de terorism în sistemul de pensii private).
- calculul ratelor de rentabilitate ale fondurilor de pensii facultative (Norma nr.10/2009 privind ratele de rentabilitate ale fondurilor de pensii facultative, în vigoare de la data de 25 mai 2009). A fost definitivat astfel cadrul legal aplicabil administratorilor de fonduri de pensii facultative, prin reglementarea procedurii de calcul al ratelor de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative și a modului de informare transparentă a participanților cu privire la acești indicatori de performanță.
- procedura de supraveghere a punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale în sistemul pensiilor private, menită să implementeze, în legislația sistemului de pensii private din România, prevederile legislației cadru specifice acestui domeniu (Norma nr.11/2009 privind procedura de supraveghere a punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale în sistemul pensiilor private). CSSPP asigură publicitatea prevederilor actelor care instituie sancțiuni internaționale obligatorii în România, pe pagina proprie de internet (www.csspp.ro) și organizează o evidență proprie cu privire la punerea în aplicare a acestor sancțiuni internaționale în sistemul pensiilor private de către entitățile autorizate, pe care o va transmite, la cerere, Ministerului Finanțelor Publice.
- îmbunătățirea unor reglementări de maximă importanță pentru sistemul fondurilor de pensii administrate privat: procesului de colectare a contribuțiilor participanților și aderarea, evidența și repartizarea aleatorie a participanților (Norma nr. 21/2009 pentru modificarea și completarea Normei nr. 11/2008 privind colectarea contribuțiilor individuale ale participanților la fondurile de pensii administrate privat și Norma nr. 22/2009 privind aderarea și evidența participanților la

fondurile de pensii administrate privat). Adoptarea noilor modificări și completări a avut ca scop optimizarea procesului de evidență a participanților și de virare a contribuțiilor în sistemul pensiilor administrate privat.

DATE STATISTICE

PII Fonduri de pensii administrate privat Viramente lunare (contribuții brute lunare)	
2009	Contribuții lunare Pilon II - Mii lei -
Ianuarie	109.929,21
Februarie	122.704,93
Martie	109.054,05
Aprilie	111.310,19
Mai	112.725,41
Iunie	113.017,14
Iulie	107.657,50
August	109.299,07
Septembrie	109.422,79
Octombrie	105.648,24
Noiembrie	107.002,23
Decembrie	107.153,64
Total 2009	1.324.924,39

PIII Fonduri de pensii facultative Viramente lunare (contribuții brute lunare)	
2009	Contribuții brute lunare Pilon III - Mii lei -
Ianuarie	8.674,28
Februarie	8.351,46
Martie	8.059,01
Aprilie	9.041,66
Mai	8.347,06
Iunie	8.462,50
Iulie	8.673,54
August	8.287,99
Septembrie	8.619,35
Octombrie	8.672,80
Noiembrie	8.750,73
Decembrie	11.135,09
Total 2009	105.075,48

Drepturi nete ale gospodăriilor populației asupra fondurilor de pensii

2009	Active Nete - Mil. lei -
Pilon II	2.384,39
Pilon III	204,04
Total 2009	2.588,43

Nivel comisioane percepute de administratorii fondurilor de pensii privat	Mii lei
Pilon II	42.114
- Comision din contribuții (max. 2,5%)	33.134
- Comision din activ net	8.980
Pilon III	6.597
- Comision din contribuții (max. 5%)	4.488
- Comision din activ net	2.109

Ratele de rentabilitate ale fondurilor de pensii facultative - Pilon III

Indicatori de referință pentru categoria de risc mediu									
Nr. crt.	Indicatori	Mai.2009	Iun.2009	Iul.2009	Aug.2009	Sept.2009	Oct.2009	Nov.2009	Dec.2009
1	Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor din categoria risc mediu	NA	4,9577%	6,0845%	6,9884%	9,2230%	8,8994%	9,7101%	8,8607%
2	Rata de rentabilitate minimă a fondurilor din categoria risc mediu	NA	0,9577%	2,0845%	2,9884%	4,6115%	4,4497%	4,8550%	4,4303%

Indicatori de referință pentru categoria de risc scăzut									
Nr. crt.	Indicatori	Mai.2009	Iun.2009	Iul.2009	Aug.2009	Sept.2009	Oct.2009	Nov.2009	Dec.2009
1	Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor din categoria risc scăzut	NA	NA	NA	NA	NA	NA	6,1169%	6,7065%
2	Rata de rentabilitate minimă a fondurilor din categoria risc scăzut	NA	NA	NA	NA	NA	NA	2,1169%	2,7065%

Notă:

Rata medie ponderată de rentabilitate reprezintă suma produselor dintre rata de rentabilitate a fiecărui fond de pensii și ponderea medie a fondului în totalul fondurilor de pensii pe perioada analizată

Rata minimă de rentabilitate reprezintă cea mai mică valoare dintre rata medie ponderată de rentabilitate a fondurilor de pensii în perioada respectivă, diminuată cu 4 puncte procentuale și 50% din rata medie ponderată de rentabilitate a fondurilor de pensii în perioada respectivă.